

nyegében ugyanolyan jelentőségű felfeliratok stílusainak boncolgatásával kezdí Németh György a könyv utolsó szakaszában a köztársaságkori Róma választásairól összegyűjtött gondolatait. Majd rátér a választási eljárás menetére, és a népgyűlések kialakulását, fejlődését valamint rendszerét tárja elénk. Összehasonlítja – többek között – a királyság korától alakuló gyűlések funkcióit és felépítését, amelyek megértését táblázatokkal segíti. Tisztázza, hogy milyen feltételekkel lehetett valaki jelölt (*candidatus*), és milyen eszközöket kellett bevetnie a magát megmérettetni kívánó polgárnak, ahhoz, hogy sikereket érjen el a választók körében. Végül ismételtelen elérkezik a konkrét tanácsokat osztogató Quintus Tullius Ciceróhoz; ezzel zárva a kiadvány gondolatsorát.

JEGYZETEK

¹ HAVAS L. – ÓBIS H. SZÚCS G. – UJLAKY I.: *Róma. Egy világbirodalom politikai, erkölcsi és történelmi eszméi I-II.* Debrecen, 1998.; BORZSÁK

ISTVÁN: *Római Történelmi Chrestomathia.* Budapest, 1963; *Marcus Tullius Cicero levelei időrendes sorozatban.* 1861–64.; FEJÉR L.: *Quintus Cicero levele bátyjához, Marcus T. Ciceróhoz a consulválasztásról.* A Mezőtúri ref. főgymnasium 1914–15. évi értesítője.

² GÜNTER LASER: *Quintus Tullius Cicero, Commentariolum petitionis.* Darmstadt, 2001.

³ Ehhez bővebben lásd NÓTÁRI TAMÁS: *Studiorum atque artium contentio* (Cic. Mur. 22–30). *Actas*, 1999. 1–2. 224. skk.; *Quaestio de ambitu. Collega*, 2001. 5. 43. skk.; *Jogtudomány és retorika – Cicero pro Murena 26. Jogtudományi Közlemény*, 2001. 12. 470. skk.; *Jogtörténeti megjegyzések Cicero pro Murenájához. Jogelméleti Szemle*, 2001. 4; *Megjegyzések a modern büntetőeljárás alapelvei római előzményeihez.* In: *A Büntető Törvénykönyv és a Büntető Eljárási Törvény módosításának elméleti és gyakorlati kérdései.* Budapest 2003. 97. skk.; *Cicero – Négy védőbeszéd.* Fordította, a bevezetést és a jegyzeteket írta Nótári Tamás. Szeged, 2004. 19. skk.; *Jog vallás és retorika – Studia Mureniana.* Szeged, 2006. 20. skk.

⁴ Egyébként lásd NÉMETH GYÖRGY: *Hogyan nyerjük meg a választásokat?* 2005, Médiakutató. 2. 7. skk.

⁵ *Commentariolum petitionis* 23.

ERDEI KRISZTIÁN

A terror pionírjai

*Különös szervezkedések Szegeden és környékén
A hírhedt koncepció eljárások és ítéletek első
magyar példái*

Izgalmas és ugyanakkor megdöbbentő kötetet olvashatunk, ha kezünkbe vesszük Bálint László munkáját. A szerző egyedi látószögben dolgozta fel az 1945 és 1953 közötti szervezkedéseket. Több éves, óriási gyűjtőmunkájának eredménye a 270 oldalas könyv, mely igazi csemege. Miért a „különös” jelző? – kérdezhetjük joggal. A könyv szerkesztője – Fejér Dénes – így adja meg a választ a kérdésre az Előszóban: „Az eddig ismert és publikált anyagokból, vagy

éppen a lefolytatott bírósági perekből az derült ki, hogy az érintettek szervezkedtek, amiért a kommunista rezsim a maga által kreált törvényekkel megbüntette őket. Tény és tárgyszerűen eddig maguk a résztvevők és megbüntettek – mármint akik életben maradtak – ugyanezt hitték. A résztvevők, akik azt hitték, hogy szervezkedtek, maguk sem tudták, hogy őket szervezik, s nem ők önmagukat. Ezt a később általánossá vált, akkor még példátlanul aljas eljárást a büntető folyamatok is módszeresen elleplezték. A szervezkedés fogalma annyiban nem szorul magyarázatra, hogy természetes velejárója minden kis és nagy emberi csoportosulás önrendelkezésre való szándékának. – írja a szerkesztő és így folytatja – Ám mi, akik végigéltük a Rákosi-féle rémrendszer világát, tudjuk, hogy a szervezkedés fogalmához egy

gyanús, titkos, tilos jeleget sugalmazó mellékértelmezés is járult. Nem indokolatlanul. A kommunista hatalom megerősödése és további önmegerősítése során a megszületett, szétvert társadalmi szervezetek életének folytatására vagy újjászervezésére tett kezdeményezést már szervezkedésnek minősítette, azaz államellenes tettnek, amiben való részvétel súlyos retorziókat, nehéz börtönéveket, sőt gyakran halálos ítéleteket vont maga után.” A szegedi és környékbeli esetek a konkrét történések és szereplők

megismertetése mellett felidézik a szovjet hadsereg által megszállt, kommunista berendezkedésű Kelet-Európára egyaránt jellemző társadalomellenes rombolásokat. A könyv nyolc fejezetben dolgozza fel az eseményeket. A tanulságos ismeretszerzést a szerző szemléletes stílusa garantálja. A kötet dokumentumokkal illusztrált és névmutatóval záruló oldalait is nagy izgalommal böngészhetjük.

JANCSÁK CSABA

ZAKAR PÉTER Az Esztergomi Érsekség 1848/49-ben

A szerző arra vállalkozott, hogy zömében publikálatlan levéltári források alapján elemezze a főgyűházmegye helyzetét a polgári forradalom időszakában. Könyve megismertet az érsekség kormányzatával, papságának a forradalomban és a szabadságharcban játszott szerepével, a főgyűházmegye gazdaságával, majd a szabadságharc leverését követő megtorlásnak az intézkedéseivel.

Zakar Péter munkája nem pusztán a szakmai közönség számára nyújt újdonságokat. A kötetben megdöbbenítő emberi sorsokat, továbbá egyház és magyarság, egyház és liberalizmus mindnáig sokat vitatott kapcsolatát követheti nyomon az olvasó.